

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TABAKO KONTROLĖS ĮSTATYMO 26 STRAIPSNIO 5 DALIES (2003 M. LAPKRIČIO 20 D. REDAKCIJA), 17 DALIES (2003 M. LAPKRIČIO 20 D. REDAKCIJA), 33 STRAIPSNIO (2003 M. LAPKRIČIO 20 D. REDAKCIJA) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. BALANDŽIO 7 D. NUTARIMU NR. 383 „DĖL MAŽMENINĖS PREKYBOS TABAKO GAMINIAIS LICENCIJAVIMO TAISYKLIŲ IR TABAKO GAMINIŲ PARDAVIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PATVIRTINTŲ MAŽMENINĖS PREKYBOS TABAKO GAMINIAIS LICENCIJAVIMO TAISYKLIŲ 39 PUNKTO (2006 M. GRUODŽIO 18 D. REDAKCIJA), 40 PUNKTO (2006 M. GRUODŽIO 18 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2008 m. rugsėjo 17 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuconio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovėms Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos Teisės ir viešųjų pirkimų departamento direktorei Neringai Pažūsienei, Ūkio ministerijos Prekybos departamento Vidaus prekybos skyriaus vyriausiajai specialistei Romaldai Zutkienei (atstovaujančioms suinteresuotam asmeniui – Lietuvos Respublikos Vyriausybei bylos dalyje pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-12/2007),

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2008 m. rugsėjo 8 d.

išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 71/06-12/07 pagal:

1) pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą (Nr. 1B-75/2006) ištirti, ar Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nėra numatyta galimybė, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nustatyta, kad įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos, neprieštarauja konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

2) pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą (Nr. 1B-12/2007) ištirti:
– ar Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) 5 dalis, taip pat šio straipsnio 17 dalies nuostatos „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už <...> tabako gaminių <...> pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>“ ir „Šioms įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

– ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“ 1.1 punktu patvirtintų Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių 39.6 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

– ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“ 1.1 punktu patvirtintų Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių 40 punkto trečioji pastraipa neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 1 d. sprendimu „Dėl prašymų sujungimo“ pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymai Nr. 1B-75/2006, 1B-12/2007 buvo sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 71/06-12/07.

Konstitucinis Teismas

nustatė:**I**

1. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu (Nr. 1B-75/2006) ištirti, ar Tabako kontrolės įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nėra numatyta galimybė, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, ir Įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nustatyta, kad įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos, neprieštarauja konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

2. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu (Nr. 1B-12/2007) ištirti:

– ar Įstatymo 26 straipsnio (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) 5 dalis, taip pat šio straipsnio 17 dalies nuostatos „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už <...> tabako gaminių <...> pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>“ ir „Šioms įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

– ar Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – ir Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 383) 1.1 punktu patvirtintų Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių (toliau – ir Taisyklės) 39.6 punktas neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

– ar Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 383 1.1 punktu patvirtintų Taisyklių 40 punkto trečioji pastraipa neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

II

1. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas (Nr. 1B-75/2006) grindžiamas šiais argumentais.

Ginčijamas Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) įtvirtintas imperatyvus teisinis reguliavimas, pagal kurį už kiekvieną pažeidimą, numatytą Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose, visam laikui turi būti panaikinamas licencijos galiojimas. Ši sankcija teisės pažeidėjui tam tikrais atvejais, ypač tuomet, kai už tą patį pažeidimą jau yra skirta kita sankcija – bauda, gali būti akivaizdžiai per didelė, neproporcinga padarytam pažeidimui ir dėl to neteisinga. Toks teisinis reguliavimas prieštarauja iš teisinės valstybės principo kylantiems protingumo, proporcingumo ir teisingumo principams.

2. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas (Nr. 1B-12/2007) grindžiamas šiais argumentais.

2.1. Pagal Įstatymo 26 straipsnį skiriamos ekonominės sankcijos (bauda ir licencijos galiojimo panaikinimas) yra represinio pobūdžio poveikio priemonės, sukeliančios neigiamas turtines pasekmes ir taikomos už teisės aktų pažeidimus, todėl jas taikant turi būti laikomasi principo *non bis in idem*.

Pagal Įstatymą licencijos galiojimo panaikinimo klausimas svarstomas po to, kai už tą patį Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose numatytą pažeidimą jau yra paskirta bauda. Atskiras sankcijas (baudą ir licencijos galiojimo panaikinimą) už Įstatymo pažeidimus taiko skirtingos institucijos, ne vienu metu, skiriasi pačių taikytų sankcijų turinys ir pobūdis. Pagal prasmę ir pasekmes juridinio asmens veiklos apribojimas yra panaši sankcija kaip ir baudžiamojoje teisėje taikoma sankcija – licencijos verstis tam tikros rūšies veikla galiojimo panaikinimas, o už vieną nusikalstamą veiką skirti baudos ir apriboti veiklos negalima. Taigi Įstatyme nustatytas ginčijamas teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai.

2.2. Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį už Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktų pažeidimus yra panaikinamas licencijos galiojimas ir nauja licencija neišduodama, yra imperatyvus. Jį taikant yra suvaržomos teismo galios, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes (dėl kurių atitinkama sankcija teisės pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, skirti mažesnio poveikio priemonę, nei šiose nuostatose įtvirtinta, arba jos neskirti. Taip yra pažeidžiama Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalis, suvaržomos teismo galios vykdyti teisingumą.

2.3. Ginčijamose Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) įtvirtintos sankcijos už Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktų pažeidimus – licencijos

galiojimo panaikinimas – taikymas pažeidėjui tam tikrais atvejais, ypač atsižvelgiant į tai, kad pažeidėjui už tą patį teisės pažeidimą jau buvo skirta bauda, taip pat atsižvelgiant į kitas reikšmingas aplinkybes, gali būti akivaizdžiai per didelė nuobauda, neproporcinga padarytam teisės pažeidimui. Taigi toks teisinis reguliavimas prieštarauja teisingumo ir teisinės valstybės principams.

2.4. Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 39.6 ir 40 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas įgyvendina Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ir iš esmės yra analogiškas teisiniui reguliavimui, nustatytam Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), todėl, pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo nuomone, kuri grindžiama analogiškais argumentais, Taisyklių 39.6 ir 40 punktai prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams, o Taisyklių 39.6 punktas – ir Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai.

III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario V. Karbauskio ir suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovių N. Pažūsiienės ir R. Zutkienės (atstovaujančių suinteresuotam asmeniui – Vyriausybei bylos dalyje pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-12/2007) rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai.

1. Suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario V. Karbauskio rašytiniuose paaiškinimuose dėl pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymų Nr. 1B-75/2006, 1B-12/2007 teigiama, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse įtvirtintas teisinis reguliavimas yra analogiškas Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatomis, kurių atitiktis Konstitucijai buvo tirta Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarime. Remdamasis minėtame Konstitucinio Teismo nutarime suformuluota oficialia konstitucine doktrina ir tuo, kad šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijamas įtvirtintas teisinis reguliavimas nėra skirtas reguliuoti santykiams, susijusiems su teismo įgaliojimais spręsti, ar atitinkamam teisės pažeidėjui – ūkio subjektui turi būti skiriama pinigine bauda, bet nepanaikinamas licencijos galiojimas, kai dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių sankcija yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui, suinteresuoto asmens – Seimo atstovas daro išvadą, kad Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalys neprieštarauja Konstitucijai.

2. Suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovių N. Pažūsiienės ir R. Zutkienės pozicija dėl pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymo Nr. 1B-12/2007 grindžiama šiais argumentais.

2.1. Tabako gaminiai ne tik sukuria, bet ir palaiko priklausomybę. Tai, kad daugėja rūkančių vaikų bei jaunuolių, yra pasaulinė problema. Tabako gaminių vartojimas ir priverstinis kvėpavimas tabako dūmais sukelia ligas, neįgalumą ir mirtį, yra kenksmingas visuomenės sveikatai ir aplinkai,

turi neigiamų socialinių ir ekonominių pasekmių. Įstatyme įtvirtintomis sankcijomis siekiama mažinti tabako gaminių vartojimą, saugoti žmonių sveikatą. Todėl veikla, susijusi su tabako auginimu, tabako gaminių gamyba, didmenine ir mažmenine prekyba, yra licencijuojama, o sankcijos už Tabako kontrolės įstatymo nuostatų pažeidimus – griežtos.

Sąmoningai pažeidžiant Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose nustatytus tabako gaminių pardavimo, laikymo ar gabenimo draudimus yra pažeidžiamas visuomenės interesas, todėl panaikinant įmonės licencijos galiojimą nėra pažeidžiamas teisingumo principas. Įstatymo 26 straipsnio 17 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu yra užtikrinta, kad visi teisės pažeidėjai, padarę minėtus pažeidimus, būtų pašalinti iš rinkos.

Vadovaujantis Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 14 dalimi, už nustatytus Įstatymo, įskaitant 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose įtvirtintus draudimus, pažeidimus skiriama pinigine bausmė privalo būti diferencijuojama ir individualizuojama atsižvelgiant į atsakomybę lengvinančias, sunkinančias aplinkybes (Įstatymo 26 straipsnio 15 dalis), o skundą dėl kompetentingų institucijų nutarimų taikyti ekonominę sankciją nagrinėjantis teismas turi teisę skirti mažesnę pinigine bausmę.

2.2. Tabako gaminiai priskiriami specialioms gaminiams, ir su jais susijusiai veiklai yra taikomas ypatingas valstybinis reglamentavimas, o dėl padarytų Tabako kontrolės įstatymo pažeidimų nukenčia visuomenės interesai, todėl vien pinigine bausmė nėra pakankama nuobauda.

Įstatymo 26 straipsnyje nustatytos ekonominės sankcijos turėtų būti prilyginamos nuobaudoms už administracinius teisės pažeidimus, pinigine bausmė turėtų būti laikoma pagrindine nuobauda, o nustatytas licencijos galiojimo panaikinimas – papildoma. Ekonominė sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas tik papildo atitinkamą pinigine bausmę, skiriamą pagal Tabako kontrolės įstatymo nuostatas, ir negali būti taikoma, jeigu už atitinkamą teisės pažeidimą asmeniui nebuvo paskirta pinigine bausmė. O tuo atveju, jeigu buvo padaryti Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (atitinkamai Taisyklių 39.6 punkte ir 40 punkto trečiojoje pastraipoje) nurodyti pažeidimai, licenciją išdavusi institucija privalo panaikinti licencijos galiojimą.

Tai, kad pagal Tabako kontrolės įstatymo nuostatas licencijas išduoti pavesta vienoms institucijoms, o pagal 26 straipsnio 13 dalies nuostatas skirti bausmes už šio įstatymo pažeidimus – kitoms, negali pakeisti sankcijų esmės, priskiriant jas pagrindinėms ar papildomosioms, ir neturėtų būti traktuojama kaip baudimas už tą patį teisės pažeidimą du kartus.

2.3. Atsižvelgiant į tai, kad Taisyklių 39.6 punkte ir 40 punkto trečiojoje pastraipoje įtvirtintas teisinis reguliavimas iš esmės atitinka teisinį reguliavimą, įtvirtintą Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse, darytina išvada, kad ginčijami Taisyklių punktai, kiek jie atitinka Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalių nuostatas, neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams, o Taisyklių

39.6 punktas neprieštarauja ir Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai.

IV

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovės N. Pažūsienė ir R. Zutkienė iš esmės pakartojo savo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus.

Konstitucinio Teismo posėdyje kalbėjo ir į klausimus atsakė specialistė – Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kontrolės-juridinio skyriaus vedėja L. Petrauskaitė.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

1. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti (prašymas Nr. 1B-75/2006), ar Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nėra numatyta galimybė, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, ir Įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nustatyta, jog įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

2. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti (prašymas Nr. 1B-12/2007):

– ar Įstatymo 26 straipsnio (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) 5 dalis, taip pat šio straipsnio 17 dalies nuostatos „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už <...> tabako gaminių <...> pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>“ ir „Šioms įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

– ar Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 39.6 punktas neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams;

– ar Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 40 punkto

trečioji pastraipa neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

3. Pareiškėjas savo nutarties, kuria kreipėsi į Konstitucinį Teismą (prašymas Nr. 1B-12/2007), rezoliucinėje dalyje nenurodo, kokios redakcijos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 39 ir 40 punktų (jų nuostatų) atitiktį Konstitucijai ginčija, tačiau iš jo prašymo argumentų matyti, kad yra ginčijami minėtu Vyriausybės nutarimu patvirtintų Taisyklių 39 ir 40 punktai (jų nuostatos), išdėstyti 2006 m. gruodžio 18 d. redakcija.

4. Iš pareiškėjo prašymų (Nr. 1B-75/2006, 1B-12/2007) argumentų matyti, kad jis abejoja, ar:

– Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-12/2007), taip pat ar Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nėra numatyta galimybė, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-75/2006);

– Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštaravo Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai (prašymas Nr. 1B-12/2007), 109 straipsnio 1 daliai (prašymas Nr. 1B-12/2007), konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymai Nr. 1B-75/2006, 1B-12/2007);

– Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostata „Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu <...> 39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2. 2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas“ (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-12/2007);

– Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostata „Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 <...> – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai

neišduodama“ tiek, kiek joje numatyta, kad panaikinus licencijos galiojimą nauja licencija pakartotinai neišduodama, neprieštaruja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-12/2007).

5. Pažymėtina, kad Seimas 2008 m. birželio 26 d. priėmė Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 10, 11, 12, 19, 26 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kuris įsigaliojo 2008 m. liepos 5 d. Šio įstatymo 5 straipsnio 3 dalimi Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) pripažinta netekusi galios.

Pažymėtina ir tai, jog Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipiasi byla nagrinėjantis teismas, kuriam kilo abejonių dėl toje byloje taikytino įstatymo ar kito teisės akto atitikties Konstitucijai (kitam aukštesnės galios teisės aktui), Konstitucinis Teismas turi pareigą išnagrinėti teismo prašymą nepriklausomai nuo to, ar ginčijamas įstatymas arba kitas teisės aktas galioja, ar ne.

II

1. Seimas 1995 m. gruodžio 20 d. priėmė Tabako kontrolės įstatymą, kuris (išskyrus tam tikras išimtis) įsigaliojo 1996 m. vasario 7 d. Šis įstatymas buvo skirtas reguliuoti santykiams, susijusiems su tabako auginimu, tabako gaminių gamyba, vidaus prekyba tabako gaminiais, jų laikymu, importu, tabako reklama, tabako gaminių vartojimu, ir valstybės tabako kontrolės Lietuvos Respublikoje pagrindams nustatyti (2 straipsnio 2 dalis). Įstatymas ne kartą buvo keičiamas ir (arba) papildomas.

2. Seimas 2003 m. lapkričio 20 d. priėmė Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo pakeitimo ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo įgyvendinimo įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymą, kurio 1 straipsniu Tabako kontrolės įstatymas (1995 m. gruodžio 20 d. redakcija su pakeitimais ir papildymais, padarytais iki 2003 m. lapkričio 20 d.) buvo pakeistas ir išdėstytas nauja redakcija. Naujos redakcijos Tabako kontrolės įstatymas (išskyrus tam tikras išimtis) įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d.

3. Įstatymo 26 straipsnio „Ekonominės sankcijos“ 5 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), kurią šioje konstitucinės justicijos byloje ginčija pareiškėjai, nustatyta: „Už šio Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose nustatytų tabako gaminių pardavimo, laikymo ar gabenimo draudimų pažeidimą, jeigu tai neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, juridiniai asmenys ir užsienio juridinių asmenų filialai baudžiami nuo dešimties tūkstančių iki trisdešimties tūkstančių litų bauda ir panaikinamas licencijos galiojimas.“

Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

„3. Lietuvos Respublikoje draudžiama juridiniams asmenims ir užsienio juridinių asmenų filialams parduoti, laikyti, gabenti tabako gaminius, taip pat importuoti į Lietuvos Respubliką

tabako gaminius:

1) be tabako gaminių įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų. Tabako gaminių įsigijimą arba gabenimą patvirtinantys juridinę galią turintys dokumentai turi būti visose tabako gaminių pardavimo ir (ar) laikymo vietose. Gabenant tabako gaminius privaloma turėti gabenimo dokumentus arba tabako gaminių įsigijimą patvirtinančius juridinę galią turinčius dokumentus;

2) jeigu tie gaminiai yra falsifikuoti;

3) jeigu tie gaminiai yra kontrabandiniai;

4) be <...> Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyto pavyzdžio specialių ženklų – banderolių, išskyrus atvejus, kai vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcizų įstatymu ir kitais teisės aktais tabako gaminių specialūs ženklai – banderolės nėra privalomos.“

4. Įstatymo 26 straipsnio 17 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), kurios nuostatos atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėjas šioje konstitucinės justicijos byloje, buvo nustatyta:

„17. Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas, įsiteisėjęs muitinės, mokesčių inspekcijos, policijos ar Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudmės ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių kontrabandą, falsifikuotų tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą, tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų, taip pat už tabako gaminių be specialių ženklų – banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos.“

5. Tabako kontrolės įstatymas (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) buvo keistas ir (arba) papildytas Seimo 2005 m. lapkričio 15 d. priimtu Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 2, 4, 5, 6, 8, 14, 17, 18 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymu, kuris įsigaliojo 2005 m. gruodžio 3 d., 2006 m. gegužės 11 d. priimtu Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 19, 26 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymu, kuris įsigaliojo 2007 m. sausio 1 d., 2006 m. birželio 15 d. priimtu Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 2, 11, 14, 25 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymu, kuris įsigaliojo 2006 m. birželio 30 d., tačiau Įstatymo 26 straipsnio 5 ir 17 dalys (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) minėtais Įstatymo pakeitimais pakeistos ir (arba) papildytos nebuvo.

6. Pareiškėjo ginčijamose Įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje įtvirtintas teisinis reguliavimas aiškintinas *inter alia* kitų šio Įstatymo (2003 m. lapkričio 20 d., 2005 m. lapkričio 15 d., 2006 m. gegužės 11 d., 2006 m. birželio 15 d. redakcijos) nuostatų kontekste.

Pagal Įstatymą tabako gaminiai yra priskiriami specialiams gaminiams, kurių gamybai, prekybai, įvežimui, importui, reklamai, kitoms su jais susijusioms veiklos rūšims ir vartojimui pagal šį ir kitus įstatymus bei teisės aktus taikomas ypatingas valstybinis teisinis reglamentavimas (1 straipsnio 3 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija)); Lietuvos Respublikoje verstis tabako auginimu, tabako gaminių gamyba, didmenine ir mažmenine prekyba leidžiama tik turint nustatyta tvarka išduotas licencijas (10 straipsnio 1 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija)); Įstatyme nurodytos institucijos, įgaliotos skirti pinigines baudas už Įstatymo nuostatų pažeidimus; šiame kontekste pažymėtina, kad Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba yra įgaliota skirti baudas *inter alia* už Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3, 4 ir 6 punktų pažeidimus (26 straipsnio 13 dalies 2 punktas (2003 m. lapkričio 20 d., 2006 m. gegužės 11 d. redakcijos)); už Įstatymo 26 straipsnio *inter alia* 1 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 2 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 3 dalyje (2006 m. birželio 15 d. redakcija), 4 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 6 dalyje (2006 m. birželio 15 d. redakcija), 7 dalyje (2006 m. birželio 15 d. redakcija), 8 dalyje (2006 m. birželio 15 d. redakcija), 9 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 10 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 11 dalyje (2006 m. birželio 15 d. redakcija), 12 dalyje (2006 m. gegužės 11 d. redakcija) nurodytų reikalavimų ir (arba) draudimų pažeidimus asmenys baudžiami pinigėmis baudomis (kurios yra diferencijuojamos); už Įstatymo 26 straipsnio 7 dalyje (2006 m. birželio 15 d. redakcija) nurodytų draudimų pažeidimus asmenims yra (buvo) skiriama pinigine bausme ir panaikinamas licencijos galiojimas toje prekybos vietoje, kurioje nustatytas pažeidimas, bei nauja licencija neišduodama tam tikrą Įstatyme nustatytą terminą (26 straipsnio 7 dalis (2006 m. birželio 15 d. redakcija), 16 dalis (2006 m. birželio 15 d. redakcija)); už Įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nurodytų draudimų pažeidimus yra (buvo) skiriama pinigine bausme ir panaikinamas licencijos galiojimas bei nauja licencija neišduodama (26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija)).

Įstatymo 11 straipsnyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) buvo nustatyta, kad įmonėms, kurių steigėjai ar administracijos vadovai buvo įmonių, kurioms buvo panaikintas licencijos galiojimas pagal šio Įstatymo 26 straipsnio 5 dalį, steigėjai, administracijos vadovai ar kiti darbuotojai (jeigu jie veikė įmonės vardu ar dėl jos interesų), licencijos verstis šio Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų rūšių veikla neišduodamos; licencijas verstis tabako auginimu, tabako gaminių gamyba ir didmenine prekyba tabako gaminiiais, vadovaudamasi Vyriausybės patvirtintomis licencijavimo taisyklėmis, išduoda Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba (3 dalis); licencijas verstis mažmenine prekyba tabako gaminiiais išduoda savivaldybės, kurios teritorijoje įmonė versis mažmenine prekyba tabako gaminiiais, vykdomoji institucija (4 dalis).

Įstatymo 26 straipsnio 18 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) buvo nustatyta, kad licencijos galiojimą panaikina licencijas verstis tabako gaminių gamyba, didmenine ar mažmenine

prekyba tabako gaminiais išduodančios institucijos pagal kompetenciją.

Įstatymo 33 straipsnyje „Nutarimų dėl ekonominių sankcijų taikymo apskundimas“ (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nustatyta, kad asmenys, nesutinkantys su nutarimu taikyti ekonominę sankciją, turi teisę per vieną mėnesį nuo nutarimo įteikimo dienos apskusti jį teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (1 dalis); kreipimasis į teismą sustabdo nutarimo taikyti ekonominę sankciją vykdymą (2 dalis).

7. Apibendrinant Įstatyme (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, padarytais iki 2008 m. birželio 26 d. Tabako kontrolės įstatymo 10, 11, 12, 19, 26 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 2 straipsnio įsigaliojimo) įtvirtintą teisinį reguliavimą šios konstitucinės justicijos bylos kontekste konstatuotina, kad:

- tabako gaminiai yra priskiriami specialiems gaminiams, kurių prekybai, kitoms su jais susijusioms veiklos rūšims ir vartojimui taikomas ypatingas valstybinis teisinis reglamentavimas;

- tabako gaminių didmeninė ir mažmeninė prekyba yra licencijuojama veikla, t. y. tokia veikla, kuria verstis asmuo gali tik turėdamas atitinkamą leidimą – licenciją;

- už Įstatyme nustatytų reikalavimų ir (arba) draudimų pažeidimus nustatytos įvairios vadinamosios ekonominės sankcijos: už vienus teisės pažeidimus juos padariusiems Įstatyme nurodytiems asmenims skiriama tik pinigine bausme (kuri yra diferencijuojama), už kitus skiriama pinigine bausme ir panaikinamas licencijos galiojimas toje prekybos vietoje, kurioje nustatytas pažeidimas, ir nauja licencija neišduodama tam tikrą Įstatyme nustatytą terminą, dar už kitus Įstatyme nustatytų reikalavimų ir (arba) draudimų pažeidimus asmenims panaikinamas licencijos galiojimas ir naujos licencijos neišduodamos;

- pagal Įstatymą tuo atveju, jeigu asmuo padarė atitinkamą Įstatyme nustatytą reikalavimo ir (arba) draudimo pažeidimą (*inter alia* numatytą Įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija)), už kurį turi (turėjo) būti paskirta ir pinigine bausme, ir licencijos galiojimo panaikinimas, institucija, įgaliota skirti pinigine bausmę, negali (negalėjo) nepaskirti Įstatyme už tokio teisės pažeidimo padarymą numatytos piniginės bausmės, o paskyrus pinigine bausmę ir įsiteisėjus sprendimui dėl bausmės skyrimo, institucija, įgaliota panaikinti licencijos galiojimą, negali (negalėjo) nepanaikinti licencijos galiojimo;

- įgaliojimus už Įstatyme nustatytų reikalavimų ir (arba) draudimų pažeidimus taikyti vadinamąsias ekonomines sankcijas (skirti pinigine bausmę ir panaikinti licencijos galiojimą) Įstatyme nustatytais atvejais paprastai turi (turėjo) skirtingos institucijos: vienos turi (turėjo) teisę skirti pinigines bausmes, kitos – panaikinti licencijos galiojimą;

- asmenys, nesutinkantys su Įstatyme nurodytų institucijų (įgaliotų taikyti Įstatyme nustatytas vadinamąsias ekonomines sankcijas: skirti pinigines bausmes, panaikinti licencijos galiojimą) nutarimu (nutarimais) taikyti ekonominę sankciją (ekonomines sankcijas), turi (turėjo)

teisę skųsti tokį nutarimą (nutarimus) teismui;

– Įstatyme nebuvo numatyti teismo įgaliojimai, asmeniui apskundus jame nustatytos institucijos priimtą nutarimą dėl licencijos galiojimo panaikinimo, jį panaikinti, jeigu buvo įsiteisėjęs nutarimas dėl baudos už atitinkamus Įstatymo pažeidimus paskyrimo.

8. Seimo 2008 m. birželio 26 d. priimto Tabako kontrolės įstatymo 10, 11, 12, 19, 26 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 2 straipsniu buvo pakeistas ir nauja redakcija išdėstytas Tabako kontrolės įstatymo 11 straipsnis (2006 m. birželio 15 d. redakcija), o 5 straipsnio 3 dalimi Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) pripažinta netekusi galios.

Įstatymo 11 straipsnio „Licencijų išdavimas, atsisakymas išduoti licenciją, licencijos galiojimo sustabdymas, licencijos galiojimo panaikinimas“ (2008 m. birželio 26 d. redakcija) 6 dalies 5, 6 punktuose, 8 dalies 3, 4 punktuose nustatyta:

„6. Licencijos verstis šio Įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų rūšių veikla neišduodamos, jeigu: <...>

5) įmonei, įmonės steigėjams ar vadovams yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas, įsiteisėjęs atitinkamas muitinės, Valstybinės mokesčių inspekcijos, policijos ar Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl baudmės ar nuobaudos skyrimo už tabako gaminių kontrabandą, falsifikuotų tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą, tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų, taip pat už tabako gaminių be specialių ženklų – banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą (licencijos visai neišduodamos);

6) įmonės steigėjai ar vadovai yra (buvo) įmonių, kurioms buvo panaikintas licencijos galiojimas <...> šio Įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje nustatytais pagrindais, steigėjai, vadovai ar kiti darbuotojai, jeigu jie veikė įmonės vardu ar dėl jos interesų (licencijos visai neišduodamos); <...>

8. Licencijos galiojimas panaikinamas: <...>

3) jeigu pačioms įmonėms, įmonių vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas, įsiteisėjęs atitinkamas muitinės, Valstybinės mokesčių inspekcijos, policijos ar Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl baudmės ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių kontrabandą, falsifikuotų tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą, tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų, taip pat už tabako gaminių be specialių ženklų – banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą;

4) šio Įstatymo 26 straipsnio 5 <...> dalyse nustatytais pagrindais; <...>.“

Šiame kontekste pažymėtina, kad Įstatymo 11 straipsnio (2008 m. birželio 26 d. redakcija) 6 dalies 5, 6 punktuose, 8 dalies 3, 4 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas yra iš esmės analogiškas teisiniam reguliavimui, nustatytam Įstatymo 26 straipsnio 17 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), kurios nuostatą šioje konstitucinės justicijos byloje ginčija pareiškėjas.

III

Dėl Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalių (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

1. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo abejonės dėl Įstatymo 26 straipsnio 5 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), ginčijamos 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatos atitikties Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai (joje nustatyta: „Niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą“) yra grindžiamos tuo, kad, jo manymu, už atitinkamus teisės pažeidimus nustačius ne tik piniginę baudą, bet ir licencijos galiojimo panaikinimą ir naujos licencijos neišdavimą bei visa tai Įstatyme pavadinus „ekonominėmis sankcijomis“, yra (buvo) pažeidžiamas konstitucinis principas *non bis in idem* (prašymas Nr. 1B-12/2007).

2. Minėta, kad tabako gaminiai yra priskiriami specialioms gaminiams, kurių prekybai, kitoms su jais susijusioms veiklos rūšims ir vartojimui taikomas ypatingas valstybinis teisinis reglamentavimas. Licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas turi (turėjo) būti taikomas nustačius, kad asmuo padarė atitinkamą teisės pažeidimą – nesilaikė imperatyvių teisės reikalavimų, ir tas teisės pažeidėjas, asmuo, buvo už tai nubaustas pinigine bauda (nuo kurios jis negali (negalėjo) būti atleistas). Kaip minėta, įgaliojimus už Įstatyme nustatytų reikalavimų ir (arba) draudimų pažeidimus taikyti vadinamąsias ekonomines sankcijas (skirti piniginę baudą ir panaikinti licencijos galiojimą) Įstatyme nustatytais atvejais paprastai turi (turėjo) skirtingos institucijos: vienos turi (turėjo) teisę skirti pinigines baudas, kitos – panaikinti licencijos galiojimą.

3. Šiame kontekste pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą ir 2008 m. sausio 21 d. priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 8 dalies (2004 m. kovo 9 d. redakcija), 34 straipsnio 17 dalies (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos), 41 straipsnio (2004 m. kovo 9 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 618 „Dėl Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių ir Mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių 28.5, 51.5 punktų (2004 m. gegužės 20 d. redakcija),

51 punkto (2004 m. gegužės 20 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 daliai (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos), šių taisyklių 51 punkto (2006 m. spalio 17 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 daliai (2006 m. balandžio 25 d. redakcija), taip pat šių taisyklių 51 punkto (2007 m. gegužės 2 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 daliai (2006 m. balandžio 25 d., 2007 m. birželio 21 d. redakcijos)“.

Minėtoje konstitucinės justicijos byloje *inter alia* buvo prašoma ištirti, ar Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalis (2004 m. kovo 9 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai; pareiškėjo – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo abejonės dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalies (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) atitikties Konstitucijai buvo grindžiamos tuo, kad, jo manymu, už atitinkamus teisės pažeidimus nustatčius ne tik piniginę baudą, bet ir licencijos galiojimo panaikinimą ir naujos licencijos neišdavimą bei visa tai Alkoholio kontrolės įstatyme pavadinus „ekonominėmis sankcijomis“, *inter alia* yra pažeidžiamas konstitucinis principas *non bis in idem*.

Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo ginčijamose Tabako kontrolės įstatymo nuostatose įtvirtinto teisinio reguliavimo ir minėtoje konstitucinės justicijos byloje, kurioje priimtas Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarimas, ginčytoje Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatoje įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktis Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai ginčijama iš esmės tuo pačiu aspektu, t. y. kad licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas turėjo būti taikoma visais atvejais, kai už atitinkamą teisės pažeidimą ūkio subjektui buvo skiriama piniginei bauda.

4. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime konstatavo, kad Alkoholio kontrolės įstatyme buvo įtvirtintas toks visuminis teisinis reguliavimas, pagal kurį uždraudimo sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas buvo tokia, kuri yra neatsiejama nuo kitos sankcijos – piniginės baudos, už atitinkamą (tą patį) teisės pažeidimą taikomos tam pačiam teisės pažeidėjui – ūkio subjektui. Pirma turėjo būti nustatomas atitinkamo teisės pažeidimo faktas bei tai, kad tą teisės pažeidimą padarė teisinėn atsakomybėn traukiamas ūkio subjektas, ir už tą teisės pažeidimą teisės pažeidėjui – ūkio subjektui turėjo būti paskiriama piniginei bauda.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Alkoholio kontrolės įstatyme įtvirtintas teisinis reguliavimas, ginčytas minėtoje konstitucinės justicijos byloje, ir teisinis reguliavimas, įtvirtintas Tabako kontrolės įstatyme, ginčijamas nagrinėjamoje byloje, vadinamųjų ekonominių sankcijų (piniginės baudos ir licencijos galiojimo panaikinimo) taikymo aspektu iš esmės yra (buvo)

analogiškas.

Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime *inter alia* konstatavo ir tai, kad:

– Alkoholio kontrolės įstatyme ir kai kuriuose kituose įstatymuose nustatytą „ekonominių sankcijų“ – piniginės baudos bei licencijos galiojimo panaikinimo ir naujos licencijos neišdavimo turinys ir paskirtis skiriasi;

– piniginė bauda yra represinio pobūdžio sankcija, kuria yra nubaudžiamas teisės pažeidėjas – ūkio subjektas ir kuria yra daromas tiesioginis neigiamas poveikis to ūkio subjekto turtinei, ekonominei padėčiai, taigi ir nuosavybės teisei bei ūkinės veiklos laisvei, nes yra nusavinamos jo piniginės lėšos; kita vertus, toks teisės pažeidėjas, sumokėjęs piniginę baudą, gali toliau verstis atitinkama veikla nepatirdamas jokių papildomų apribojimų, taip pat gali įgyvendinti kitas savo teises;

– licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas (kaip ir specialios teisės atėmimas) yra tokia sankcija, kuria neigiamas poveikis teisės pažeidėjo – ūkio subjekto turtinei, ekonominei padėčiai yra daromas ne tiesiogiai, t. y. ne nusavinant (kaip piniginę baudą) jo pinigines lėšas, bet neleidžiant jam verstis atitinkama veikla (tam tikrą laiką); tokios sankcijos vadinamos uždraudimo sankcijomis;

– licencijos galiojimo panaikinimo ir naujos licencijos neišdavimo, kaip uždraudimo sankcijos, paskirtis yra ne tik – ir ne tiek – nubausti teisės pažeidėją, bet visų pirma vykdyti prevenciją: teisės subjektas, naudojęsis licencija ir pažeidęs sąlygas, su kuriomis yra siejamas naudojimasis ta licencija, yra pašalinamas iš atitinkamos rinkos, idant daugiau nedarytų žalos teisės saugomoms ir ginamoms vertybėms; o pašalinamas iš rinkos jis yra dėl to, kad tuo metu, kai dar buvo tos rinkos dalyvis, pažeidė esmines ir jam, be abejo, žinomas bei suprantamas buvimo toje rinkoje sąlygas – nesilaikė imperatyvių teisės reikalavimų;

– licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas – tai nedalijama sankcija tuo atžvilgiu, kad joks „dalinis“, t. y. neabsoliutus, nevisiškas, licencijos galiojimo panaikinimas yra apskritai neįmanomas: licencijos galiojimas arba gali būti panaikintas (jeigu yra Įstatyme nustatytas pagrindas), arba jis negali būti panaikintas (jeigu tokio pagrindo nėra);

– licencijos galiojimo panaikinimas nėra savitiksliis dalykas, jis yra naujos licencijos neišdavimo sąlyga ir prielaida; naujos licencijos neišdavimas pratęsia ir papildo, iš esmės įprasmina licencijos galiojimo panaikinimo veiksmą, nes licencijos galiojimo panaikinimas savaime vargu ar turėtų kokią nors įmanomą aiškiai nusakyti prasmę, jeigu teisės pažeidėjas – ūkio subjektas, kuriam už imperatyvių teisės reikalavimų nesilaikymą buvo panaikinta licencija, tokią pat licenciją galėtų iškart gauti iš naujo;

– atsižvelgiant į teisės pažeidimų, už kuriuos yra nustatytos atitinkamos sankcijos, pobūdį, taip pat į visuomeniškai reikšmingus tikslus, kurių siekiama tokiu teisiniu reguliavimu, įstatymu

gali būti nustatyta, kad už tam tikrą teisės pažeidimą yra skiriama ir pinigine bausme, ir licencijos galiojimo panaikinimas bei naujos licencijos neišdavimas;

- konstitucinis principas *non bis in idem* nedraudžia taikyti asmeniui uždraudimo sankcijos
- prevencinio poveikio priemonės kartu su kita administracine nuobauda;

- konstitucinis principas *non bis in idem* savaime nepaneigia galimybės už tą patį teisės pažeidimą taikyti asmeniui ne vieną sankciją; ar atitinkamu teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas minėtas konstitucinis principas, galima atsakyti tik įvertinus teisės pažeidimą, už kuriuos yra nustatytos atitinkamos sankcijos, pobūdį, taip pat visuomeniškai reikšmingus tikslus, kurių siekia įstatymų leidėjas; tai, ar tam tikra įstatymo nustatyta administracinė nuobauda (arba bausmė) yra priskirta pagrindinėms, ar papildomosioms, ar apskritai nepriskirta nė vienai iš šių kategorijų, atitinkamo teisinio reguliavimo atitiktis konstituciniam principui *non bis in idem* atžvilgiu neturi reikšmės, nes administracinių nuobaudų (kaip ir bausmių) skirstymas į pagrindines ir papildomas kyla ne iš Konstitucijos, bet iš įstatymo, t. y. iš ordinarinės teisės;

- konstitucinis principas *non bis in idem* reiškia draudimą bausti antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką – už tą patį nusikaltimą, taip pat už tą patį teisės pažeidimą, kuris nėra nusikaltimas; tačiau šis konstitucinis principas nereiškia, kad už teisės pažeidimą asmuo apskritai negali būti traukiamas skirtingų rūšių teisinėn atsakomybėn; be to, konstitucinis principas *non bis in idem* savaime nepaneigia galimybės taikyti asmeniui ne vieną, bet daugiau tos pačios rūšies (t. y. apibrėžiamų tos pačios teisės šakos normomis) sankcijų už tą patį pažeidimą, pavyzdžiui, pagrindinę ir papildomąją bausmę arba pagrindinę ir papildomąją administracinę nuobaudą.

5. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime *inter alia* pripažino, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalis (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) neprieštaravo Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai.

6. Minėta, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje, 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje įtvirtinto ginčijamo teisinio reguliavimo ir minėtoje konstitucinės justicijos byloje, kurioje priimtas Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarimas, ginčyto Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktis Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai ginčijama iš esmės tuo pačiu minėtuose įstatymuose nustatyto teisinio reguliavimo aspektu, t. y. kad licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas turėjo būti taikoma visais atvejais, kai už atitinkamą teisės pažeidimą ūkio subjektui buvo skiriama pinigine bausme.

Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad minėtoje konstitucinės justicijos byloje priimtame Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarime suformuluotos oficialios konstitucinės doktrinos nuostatos dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktis Konstitucijos

31 straipsnio 5 daliai tuo aspektu, kad uždraudimo sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas turėjo būti taikoma visais atvejais, kai už atitinkamą teisės pažeidimą ūkio subjektui buvo skiriama piniginė bauda, *mutatis mutandis* taikytinos ir sprendžiant, ar Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), ginčijama 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata neprieštarauja (neprieštaravo) Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai.

7. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad:

– Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai;

– Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštaravo Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai.

8. Minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas taip pat abejoja, ar Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-12/2007), ar Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nėra numatyta galimybė, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-75/2006), taip pat ar Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštaravo Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai (prašymas Nr. 1B-12/2007), konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymai Nr. 1B-75/2006, 1B-12/2007).

Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo nuomone, Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), ginčijama 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija)

nuostata nurodyta apimtimi prieštarauja (prieštaravo) Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams *inter alia* dėl to, kad už atitinkamus teisės pažeidimus nustačius ne tik piniginę baudą, bet ir licencijos galiojimo panaikinimą bei naujos licencijos neišdavimą yra suvaržomos teismo galios, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes (dėl kurių atitinkama sankcija teisės pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, taigi yra suvaržomos teismo galios vykdyti teisingumą.

9. Konstitucinės justicijos byloje, kurioje Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. priėmė nutarimą, *inter alia* buvo prašoma ištirti Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalies (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) atitiktį Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams *inter alia* dėl to, kad už atitinkamus teisės pažeidimus nustačius ne tik piniginę baudą, bet ir licencijos galiojimo panaikinimą bei naujos licencijos neišdavimą yra suvaržomos teismo galios, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes (dėl kurių atitinkama sankcija teisės pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, taigi yra suvaržomos teismo galios vykdyti teisingumą.

Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje ginčijamose Tabako kontrolės įstatymo nuostatose įtvirtinto teisinio reguliavimo ir minėtoje konstitucinės justicijos byloje ginčytoje Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio nuostatoje įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktis Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams ginčijama iš esmės tuo pačiu aspektu, t. y. kad už atitinkamus teisės pažeidimus nustačius ne tik piniginę baudą, bet ir licencijos galiojimo panaikinimą bei naujos licencijos neišdavimą yra suvaržomos teismo galios, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes (dėl kurių atitinkama sankcija teisės pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, netaikyti sankcijos – licencijos galiojimo panaikinimo, taigi yra suvaržomos teismo galios vykdyti teisingumą.

10. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime konstatavo, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) buvo nustatyta, už kokius šio įstatymo pažeidimus įmonėms, turinčioms licencijas verstis didmenine ar mažmenine prekyba alkoholio produktais ir nesilaikančioms šio įstatymo reikalavimų, yra skiriama uždraudimo sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas (nustatytą laiką). Pagal Alkoholio kontrolės įstatymą sprendimą dėl licencijos

galiojimo panaikinimo turėjo priimti institucijos, turinčios įgaliojimus išduoti atitinkamas licencijas: jeigu buvo padarytas Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) nurodytas teisės pažeidimas, atitinkama institucija turėjo licencijos galiojimą panaikinti. Tirdamas šios nuostatos atitiktį Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams, Konstitucinis Teismas vertino ir Alkoholio kontrolės įstatymo 41 straipsnio (2004 m. kovo 9 d. redakcija) atitiktį Konstitucijai, nes būtent šis straipsnis buvo skirtas reguliuoti santykiams, susijusiems su Alkoholio kontrolės įstatyme nustatytų vadinamųjų ekonominių sankcijų apskundimu teismui. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime konstatavo, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalies (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) ir 41 straipsnio (2004 m. kovo 9 d. redakcija) nuostatos yra susijusios, nes šio įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) yra nustatytos „ekonominės sankcijos“ (nagrinėjamu atveju – licencijos galiojimo panaikinimas ir naujos licencijos neišdavimas (nustatytą laiką)), o 41 straipsnis (2004 m. kovo 9 d. redakcija) yra skirtas šių sankcijų apskundimui teismui reglamentuoti.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje, ginčijamoje 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje yra (buvo) nustatyta, už kokius Įstatymo pažeidimus įmonėms, turinčioms licencijas verstis atitinkama su tabaku, tabako gaminiais susijusia veikla ir nesilaikančioms šio įstatymo reikalavimų, yra panaikinamas licencijos galiojimas ir naujos licencijos neišduodamos. Pagal Tabako kontrolės įstatymą sprendimą dėl licencijos galiojimo panaikinimo turi (turėjo) priimti institucijos, turinčios įgaliojimus išduoti atitinkamas licencijas: jeigu buvo padaryta Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje, ginčijamoje 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje nurodytas vienas ar keli teisės pažeidimai, atitinkama institucija turi (turėjo) licencijos galiojimą panaikinti. Tabako kontrolės įstatymo 33 straipsnis „Nutarimų dėl ekonominių sankcijų taikymo apskundimas“ (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) skirtas reglamentuoti santykiams, susijusiems su Tabako kontrolės įstatyme nustatytų vadinamųjų ekonominių sankcijų (piniginės baudos ir licencijos galiojimo panaikinimo) apskundimu teismui. Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalis, ginčijama 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata ir 33 straipsnio (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatos yra (buvo) susijusios: Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje, ginčijamoje 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje yra (buvo) nustatytos vadinamosios ekonominės sankcijos už Įstatymo pažeidimus, o 33 straipsnis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) skirtas šių sankcijų apskundimui teismui reglamentuoti.

Pažymėtina ir tai, kad aptartasis Alkoholio kontrolės įstatyme įtvirtintas teisinis reguliavimas, ginčytas konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarimas, ir Tabako kontrolės įstatyme įtvirtintas teisinis reguliavimas,

ginčijamas šioje byloje, skiriasi tam tikrais aspektais, *inter alia*:

1) Alkoholio kontrolės įstatymo 41 straipsnyje (2004 m. kovo 9 d. redakcija) apskritai nebuvo įtvirtinta ūkio subjektų teisė apskųsti sprendimą dėl licencijos galiojimo panaikinimo už šio įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) nurodytus teisės pažeidimus, o Tabako kontrolės įstatymo 33 straipsnyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) įtvirtinta įmonių teisė apskųsti nutarimą taikyti ekonominę sankciją, *inter alia* panaikinti licencijos galiojimą, už Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5, 17 dalyse (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nurodytus teisės pažeidimus;

2) Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) buvo įtvirtintas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį teisės pažeidėjui – asmeniui, padariusiam vieną ar kelis ginčytose Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatose nurodytus teisės pažeidimus, turėjo būti panaikintas licencijos galiojimas ir nauja licencija negalėjo būti išduota tam tikrą įstatyme tiksliai apibrėžtą terminą, o ginčijamoje Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje buvo nustatytas toks visuminis teisinis reguliavimas, pagal kurį teisės pažeidėjui – asmeniui, padariusiam vieną ar kelis Įstatyme nurodytus teisės pažeidimus, turėjo būti panaikintas licencijos galiojimas ir naujos licencijos neišduodamos. Šiame kontekste pažymėtina, jog teisinio reguliavimo aspektas, kad panaikinus licencijų galiojimą naujos licencijos neišduodamos buvo įtvirtintas ginčijamoje Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje „Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“, todėl cituotosios Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatos atitiktis Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams šioje konstitucinės justicijos byloje bus tiriama atskirai.

11. Minėta, kad Įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nustatyta sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas už Įstatymo pažeidimus; ginčijamoje Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje buvo nustatyta ne tik sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas šioje dalyje nustatytais atvejais, bet taip pat ir tai, kokiais atvejais panaikinus licencijos galiojimą naujos licencijos neišduodamos.

Atsižvelgiant į tai iš pradžių spręstina, ar Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ginčijama apimtimi neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams, taip pat ar Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako

ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>“ neprieštaravo Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

12. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime konstatavo, kad:

– teismai, vykdydami teisingumą, privalo užtikrinti Konstitucijoje, įstatymuose ir kituose teisės aktuose išreikštos teisės įgyvendinimą, garantuoti teisės viršenybę, apsaugoti žmogaus teises ir laisves; iš Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalies teismams kyla pareiga teisingai ir objektyviai išnagrinėti bylas, priimti motyvuotus ir pagrįstus sprendimus; Konstitucijoje įtvirtintas teisingumo principas, taip pat nuostata, kad teisingumą vykdo teismai, reiškia, kad konstitucinė vertybė yra ne pats sprendimo priėmimas teisme, bet būtent teismo teisingo sprendimo priėmimas; konstitucinė teisingumo samprata suponuoja ne tik formalų, nominalų teismo vykdomą teisingumą, ne tik išorinę teismo vykdomo teisingumo regimybę, bet ir – svarbiausia – tokius teismo sprendimus (kitus baigiamuosius teismo aktus), kurie savo turiniu nėra neteisingi; vien formaliai teismo vykdomas teisingumas nėra tas teisingumas, kurį įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija;

– konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas); konstitucinis teisingumo principas reikalauja nustatomas nuobaudas diferencijuoti taip, kad jas taikant būtų galima atsižvelgti į teisės pažeidimo pobūdį, į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes, kad atsižvelgiant į tai būtų galima skirti mažesnę nuobaudą nei sankcijoje numatytoji minimali ir kt.; įstatymuose už įstatymų pažeidimus nustatomos baudos turi būti tokio dydžio, koks yra būtinas siekiant teisėto ir visuotinai svarbaus tikslo – užtikrinti įstatymų laikymąsi, nustatytų pareigų vykdymą;

– įstatymuose nustatytos nuobaudos ir jų sistema turi būti tokios, kad teismas, skirdamas nuobaudas, galėtų įvykdyti teisingumą;

– oficialios konstitucinės doktrinos nuostata, kad griežtų (teisės pažeidėjams) sankcijų už teisės pažeidimus teisės pažeidėjams įtvirtinimas savaime (neįvertinus tam tikro teisės pažeidimo pobūdžio, pavojingumo (sunkumo), masto, kitų požymių, aplinkybių) negali būti aiškinamas kaip neteisingas ar neadekvatus atitinkamam teisės pažeidimui, taikytina ne tik didelėms piniginiams baudoms, bet ir kitoms sankcijoms, taip pat ir vadinamosioms uždraudimo sankcijoms;

– iš Konstitucijos kylantys teismo įgaliojimai spręsti, ar atitinkamam teisės pažeidėjui – ūkio subjektui turi būti skiriama piniginė bauda, bet nepanaikinamas licencijos galiojimas, toli gražu

neriškia, jog teismas gali nepaisyti principinės nuostatos, kad tas asmuo tuo metu, kai buvo prekybos alkoholio produktais rinkos dalyvis (kuriai taikomas ypatingas valstybinio reglamentavimo režimas), pažeidė esmines ir jam žinomas bei suprantamas buvimo toje rinkoje sąlygas – nesilaikė imperatyvių teisės reikalavimų ir kad ši rinka turi būti apsaugota nuo tokių dalyvių, kurie būdami joje veikė ne pagal jos taisykles, bet priešingai joms; taigi tokie atvejai, kai minėta uždraudimo sankcija neturi būti taikoma, tegali būti itin reti, išimtiniai; kiekvienu tokiu atveju atitinkamame teismo akte turi būti aiškiai ir racionaliai argumentuojama, kokias Konstitucijoje įtvirtintas, jos saugomas ir ginamas vertybes pažeistų licencijos galiojimo panaikinimas.

13. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 21 d. nutarime *inter alia* pripažino, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 41 straipsnis (2004 m. kovo 9 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas įmonei už šio įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d., 2007 m. birželio 21 d. redakcijos) nurodytus teisės pažeidimus neturi būti taikoma, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga, prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

Šiame nutarime Konstitucinis Teismas taip pat pripažino, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalis (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos) neprieštaravo Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

14. Sprendžiant, ar Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), ginčijama 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl <...> nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>“ neprieštarauja (neprieštaravo) Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams, pažymėtina, kad, kaip minėta, šiose ginčijamose Tabako kontrolės įstatymo nuostatose įtvirtinto teisinio reguliavimo ir minėtoje konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarimas, ginčytoje Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatoje įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktis Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams ginčijama iš esmės tuo pačiu aspektu.

Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d. nutarime

suformuluotos oficialios konstitucinės doktrinos nuostatos dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d. redakcijos), 41 straipsnyje (2004 m. kovo 9 d. redakcija) įtvirtinto teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas įmonei už šio įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje (2004 m. kovo 9 d., 2006 m. balandžio 25 d., 2007 m. birželio 21 d. redakcijos) nurodytus teisės pažeidimus neturi būti taikoma, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga, *mutatis mutandis* taikytinos ir sprendžiant, ar Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), cituotoji 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata ginčijama apimtimi neprieštarauja (neprieštaravo) Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams, taip pat ar Įstatymo 33 straipsnio (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) 1 dalis ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad ši ekonominė sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas asmenims neturi būti taikoma, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga, neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

15. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad:

- Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams;
- Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudos ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>“ neprieštaravo Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams;
- Įstatymo 33 straipsnio 1 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais,

nuspręsti, kad licencijos galiojimo panaikinimas asmenims neturi būti taikomas, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcingas (neadekvatus) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisingas, prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

16. Sprendžiant, ar Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams neprieštaravo ginčijama Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“, pažymėtina, kad Įstatyme yra nustatyti reikalavimai, kurių privalo laikytis asmenys, turintys licencijas verstis su tabaku, jo gaminiais susijusia veikla. Asmenims, nesilaikantiems Įstatyme nustatytų reikalavimų, taikomos Įstatymo 26 straipsnyje „Ekonominės sankcijos“ (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) įtvirtintos vadinamosios ekonominės sankcijos. Minėta, kad už vienus Įstatyme nurodytus teisės pažeidimus juos padariusiems Įstatyme nurodytiems asmenims skiriama tik pinigine bausme (kuri yra diferencijuojama), už kitus skiriama pinigine bausme ir panaikinamas licencijos galiojimas toje prekybos vietoje, kurioje nustatytas pažeidimas, ir nauja licencija neišduodama tam tikrą Įstatyme nustatytą terminą, dar už kitus Įstatyme nustatytus teisės pažeidimus asmenims panaikinamas licencijos galiojimas ir naujos licencijos neišduodamos. Šiame kontekste pažymėtina, kad griežčiausia teisinė atsakomybė, taikoma teisės pažeidėjui – asmeniui už Įstatyme nustatytus teisės pažeidimus, yra būtent pinigine bauda ir licencijos galiojimo panaikinimas bei naujų licencijų neišdavimas.

17. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad demokratinėje teisinėje valstybėje įstatymų leidėjas turi teisę ir kartu pareigą įstatymais uždrausti veikas, kuriomis daroma esminė žala asmenų, visuomenės ar valstybės interesams arba keliama grėsmė, kad tokia žala atsirastų (Konstitucinio Teismo 2000 m. gegužės 8 d., 2003 m. birželio 10 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2005 m. lapkričio 10 d. nutarimai). Įstatymuose nustatydamas, kokios veikos yra priešingos teisei, taip pat nustatydamas teisinę atsakomybę už teisei priešingas veikas, įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją. Atsižvelgdamas į įvairius svarbius veiksnius, jis gali ir keisti atitinkamą teisinį reguliavimą.

Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, pagal Konstitucijoje įtvirtintą demokratinės teisinės valstybės sampratą valstybė ne tik siekia saugoti ir ginti asmenį ir visuomenę nuo nusikaltimų ir kitų pavojingų teisės pažeidimų, bet ir sugeba tai daryti veiksmingai (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai).

18. Minėta, kad tabako gaminiai yra priskiriami specialioms gaminiams, kurių prekybai, kitoms su jais susijusioms veiklos rūšims ir vartojimui taikomas ypatingas valstybinis teisinis reglamentavimas.

Konstitucinis Teismas 2005 m. lapkričio 3 d. nutarime konstatavo, kad tabako vartojimas

kenkia sveikatai, gali sukelti neigiamų socialinių padarinių, dėl to tabakas ir jo gaminiai priskirtini ypatingiems produktams, kurių gamybą, apyvartą ir vartojimą valstybė, pagal Konstituciją turinti *inter alia* priedermę rūpintis žmonių sveikata (Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalis) ir įgaliojimus reguliuoti ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei (Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalis), gali ir turi kontroliuoti; įstatymų leidėjas, pagal Konstituciją turintis teisę nustatyti tabako, kaip ypatingo produkto, kontrolės priemones ir tvarką, gali nustatyti specialų teisinį reguliavimą, *inter alia* tam tikrus draudimus, ribojimus ir kt., kurie nėra būdingi kitų produktų gamybos, apyvartos ir vartojimo santykių teisiniam reguliavimui; įstatymais nustatytų tabako kontrolės priemonių ir tvarkos – draudimų, ribojimų ir kt. – nepaisymas, kitų teisės aktais nustatytų tabako ir jo gaminių gamybos, apyvartos ir vartojimo reikalavimų pažeidimai daro žalą valstybės ūkio sistemai, *inter alia* finansinei tvarkai; įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus nustatyti teisinę atsakomybę už minėto teisinio reguliavimo pažeidimus, *inter alia* nustatyti atitinkamas sankcijas teisės pažeidėjams; šios sankcijos teisės pažeidėjams gali būti ir griežtos; taip pat pabrėžtina, kad griežtų (teisės pažeidėjams) sankcijų už teisės aktais nustatytų tabako ir jo gaminių gamybos, apyvartos ir vartojimo reikalavimų pažeidimus teisės pažeidėjams įtvirtinimas savaime (neįvertinus tam tikro teisės pažeidimo pobūdžio, pavojingumo (sunkumo), masto, kitų požymių, kitų aplinkybių) negali būti aiškinamas kaip neteisingas ar neadekvatus atitinkamam teisės pažeidimui.

19. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams. Taigi Įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nustatyta sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas, kuri turi (turėjo) būti asmeniui taikoma kartu su kita šioje dalyje nustatyta sankcija – pinigine bauda, buvo neabejotinai konstituciškai pagrįsta. Taip pat minėta, kad licencijos galiojimo panaikinimas nėra savitiksliis dalykas, jis yra naujos licencijos neišdavimo sąlyga ir prielaida; naujos licencijos neišdavimas pratęsia ir papildo, iš esmės įprasmina licencijos galiojimo panaikinimo veiksmą, nes licencijos galiojimo panaikinimas savaime vargu ar turėtų kokią nors aiškiai įmanomą nusakyti prasmę, jeigu teisės pažeidėjas – ūkio subjektas, kuriam už imperatyvių teisės reikalavimų nesilaikymą buvo panaikinta licencija, tokią pat licenciją galėtų iškart gauti iš naujo.

20. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad nėra pakankamų teisinių argumentų, kurie leistų teigti, jog ginčijamoje Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostatoje „Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ įtvirtinimas to, kad asmenims, padariusiems Įstatyme nurodytus teisės pažeidimus, licencijos galiojimas panaikinamas

ir naujos licencijos neišduodamos, savaime (neįvertinus tam tikro teisės pažeidimo pobūdžio, pavojingumo (sunkumo), masto, kitų požymių, kitų aplinkybių) yra neteisingas ar neadekvatus atitinkamam teisės pažeidimui.

21. Įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) yra įtvirtinta asmens, nesutinkančio su dėl jo priimtu nutarimu taikyti ekonominę sankciją, *inter alia* licencijos galiojimo panaikinimą, teisė tokį nutarimą skųsti teismui. Pažymėtina, kad šiame Konstitucinio Teismo nutarime yra konstatuota, jog Įstatymo 33 straipsnio 1 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas asmenims neturi būti taikoma, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga, prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

Įstatyme nustatytų institucijų priimtų nutarimų taikyti asmeniui sankciją – licencijos galiojimo panaikinimą pagrįstumo ir teisėtumo kontrolę užtikrina teismas, jis, atsižvelgdamas į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaudamasis teisingumo, protingumo kriterijais, turi teisę nuspręsti, kad sankcija – licencijos galiojimo panaikinimas asmeniui neturi būti taikoma, jei dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių ji yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga.

22. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ tiek, kiek joje numatyta, kad panaikinus įmonių turimų licencijų galiojimą naujos licencijos neišduodamos, neprieštaravo Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

IV

Dėl Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams, Taisyklių 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo ir teisinės valstybės principams.

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje, kaip minėta, yra ginčijama *inter alia*:

– Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 39 punkto

(2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatos „Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu <...> 39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2. 2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas“ (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) atitiktis Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-12/2007);

– Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintų Taisyklių 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatos „Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 <...> – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai neišduodama“ tiek, kiek joje numatyta, kad panaikinus licencijos galiojimą nauja licencija pakartotinai neišduodama, atitiktis Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams (prašymas Nr. 1B-12/2007).

2. Vyriausybė 2004 m. balandžio 7 d. priėmė nutarimą Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“, kuris įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d. Šio nutarimo 1 punktu buvo patvirtintos Mažmeninės prekybos tabako gaminiais licencijavimo taisyklės.

Taisyklių 39 punkte (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) buvo nustatyta:

„39. Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu:

39.1. licencijos turėtojas pateikia prašymą panaikinti licencijos galiojimą;

39.2. įmonė likviduojama ar reorganizuojama baigdama veiklą kaip savarankiškas ūkio subjektas;

39.3. įmonė, kuriai pagal šių Taisyklių 37 punkto reikalavimus sustabdytas licencijos galiojimas, per nustatytą terminą nepašalina pažeidimų, dėl kurių sustabdytas licencijos galiojimas;

39.4. pakartotinai per vienerius metus nuo baudos paskyrimo toje pačioje prekybos vietoje pažeidžiamas Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatyme nustatytas draudimas parduoti tabako gaminius asmenims iki 18 metų (licencijos galiojimas panaikinamas toje prekybos vietoje, kurioje nustatytas pažeidimas);

39.5. įmonė per vienerius metus nuo baudos paskyrimo pakartotinai pažeidžia viename iš šių punktų – 30.1, 30.2.5 arba 31 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas;

39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2. 2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas;

39.7. įmonių vadovams (administracijos vadovams) ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas, įsiteisėjęs muitinės, mokesčių inspekcijos, policijos ar Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudos ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių kontrabandą, falsifikuotų tabako gaminių pardavimą, laikymą

ar gabenimą, tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų, taip pat už tabako gaminių be specialių ženklų – banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą;

39.8. Įmonė per nustatytą terminą nepašalina priežasčių, dėl kurių pagal šių Taisyklių 36 punkto reikalavimus ji buvo įspėta apie galimą licencijos galiojimo panaikinimą.“

Taisyklių 40 punkte (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) buvo nustatyta:

„40. Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl šių Taisyklių 39.3 ar 39.4 punkte nurodytų priežasčių, nauja licencija gali būti išduota ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos.

Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl šių Taisyklių 39.5 punkte nurodytų priežasčių, nauja licencija gali būti išduota ne anksčiau kaip po 5 metų nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos.

Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 ar 39.8 – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai neišduodama.“

3. Vyriausybė 2006 m. gruodžio 18 d. priėmė nutarimą Nr. 1291 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiiais licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – ir Vyriausybės 2006 m. gruodžio 18 d. nutarimas Nr. 1291), kuris įsigaliojo 2006 m. gruodžio 22 d.

Vyriausybės 2006 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1291:

– 4 punktu pakeistas Taisyklių 39.4 punktas (2004 m. balandžio 7 d. redakcija): vietoj žodžio „vienerius“ įrašytas žodis „trejus“, vietoj žodžių „kurioje nustatytas pažeidimas“ – žodžiai „kurioje padarytas pažeidimas“;

– 5 punktu Taisyklių 39.5 punktas (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) pripažintas netekusiu galios;

– 6 punktu pakeistas ir nauja redakcija išdėstytas Taisyklių 40 punktas (2004 m. balandžio 7 d. redakcija); Taisyklių 40 punkte (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nustatyta:

„40. Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl šių Taisyklių 39.3 punkte nurodytų priežasčių, nauja licencija gali būti išduota ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos.

Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl šių Taisyklių 39.4 punkte nurodytų priežasčių, nauja licencija gali būti išduota ne anksčiau kaip po trejų metų nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos.

Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 ar 39.8 – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai neišduodama.“

Pažymėtina, kad ginčijamose Taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija)

nuostatoje (2004 m. balandžio 7 d. redakcija), 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatoje nustatytas teisinis reguliavimas išliko nepakitęs nuo 2004 m. gegužės 1 d., kai įsigaliojo Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 patvirtintos Taisyklės.

4. Taisyklių 30 punkte (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

„30. Licencijas turinčioms įmonėms draudžiama: <...>

30.2. parduoti, laikyti, gabenti tabako gaminius, taip pat importuoti juos į Lietuvos Respubliką:

30.2.1. be tabako gaminių įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų. Tabako gaminių įsigijimą arba gabenimą patvirtinantys juridinę galią turintys dokumentai turi būti visose tabako gaminių pardavimo ir (ar) laikymo vietose. Gabenant tabako gaminius, privaloma turėti gabenimo dokumentus arba tabako gaminių įsigijimą patvirtinančius juridinę galią turinčius dokumentus;

30.2.2. jeigu tie gaminiai yra falsifikuoti;

30.2.3. jeigu tie gaminiai yra kontrabandiniai;

30.2.4. be Finansų ministerijos nustatyto pavyzdžio specialių ženklų – banderolių, išskyrus atvejus, kai pagal Lietuvos Respublikos akcizų įstatymą (Žin., 2001, Nr. 98-3482; 2004, Nr. 26-802) ir kitus teisės aktus tabako gaminių specialūs ženklai – banderolės nėra privalomi;“.

5. Taisyklių 39 punkte (2004 m. balandžio 7 d., 2006 m. gruodžio 18 d. redakcijos) *inter alia* nustatyta:

„39. Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu: <...>

39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2.2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas;

39.7. įmonių vadovams (administracijos vadovams) ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas, įsiteisėjęs muitinės, mokesčių inspekcijos, policijos ar Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudmės ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių kontrabandą, falsifikuotų tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą, tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų, taip pat už tabako gaminių be specialių ženklų – banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą <...>.“

6. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal ginčijamą Taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatą „Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu <...> 39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2. 2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas“ (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu licenciją turinti įmonė pažeidžia draudimą (draudimus) parduoti,

laikyti, gabenti tabako gaminius, taip pat importuoti juos į Lietuvos Respubliką be tabako gaminių įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų; tabako gaminių įsigijimą arba gabenimą patvirtinantys juridinę galią turintys dokumentai turi būti visose tabako gaminių pardavimo ir (ar) laikymo vietose; gabenant tabako gaminius, privaloma turėti gabenimo dokumentus arba tabako gaminių įsigijimą patvirtinančius juridinę galią turinčius dokumentus (Taisyklių 30.2.1 punktą (2004 m. balandžio 7 d. redakcija)); jeigu tie gaminiai yra falsifikuoti (Taisyklių 30.2.2 punktą (2004 m. balandžio 7 d. redakcija)); jeigu tie gaminiai yra kontrabandiniai (Taisyklių 30.2.3 punktą (2004 m. balandžio 7 d. redakcija)); be Finansų ministerijos nustatyto pavyzdžio specialių ženklų – banderolių, išskyrus atvejus, kai pagal Lietuvos Respublikos akcizų įstatymą ir kitus teisės aktus tabako gaminių specialūs ženklai – banderolės nėra privalomi (Taisyklių 30.2.4 punktą (2004 m. balandžio 7 d. redakcija)).

7. Minėta, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nustatyta: „Už šio Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ar 4 punktuose nustatytų tabako gaminių pardavimo, laikymo ar gabenimo draudimų pažeidimą, jeigu tai neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, juridiniai asmenys ir užsienio juridinių asmenų filialai baudžiami nuo dešimties tūkstančių iki trisdešimties tūkstančių litų bauda ir panaikinamas licencijos galiojimas.“

Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštaruoja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

8. Taisyklių 30.2.1, 30.2.2, 30.2.3, 30.2.4 punktuose (2004 m. balandžio 7 d. redakcija) nustatyti draudimai, už kurių pažeidimą ginčijamoje Taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatoje numatytas licencijos galiojimo panaikinimas, yra atitinkamai analogiški nustatytiesiems Įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3, 4 punktuose (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija), už kurių pažeidimą pagal Įstatymo 26 straipsnio 5 dalį (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) panaikinamas licencijos galiojimas.

Ginčijamoje Taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatoje nustatytas teisinis reguliavimas įgyvendina Įstatymo 26 straipsnio 5 dalį (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ir ginčijamu aspektu yra jam tapatus.

9. Remiantis argumentais, analogiškais tiems, kuriais remiantis šiame Konstitucinio Teismo nutarime pripažinta, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštaruoja Konstitucijai, konstatuotina, kad Konstitucijai neprieštaruoja ir Taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostata „Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu <...> 39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2. 2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas“ (2004 m. balandžio 7 d. redakcija).

10. Minėta, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d.

redakcija) buvo nustatyta:

„17. Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, įsiteisėjęs teismo nutarimas, sprendimas, įsiteisėjęs muitinės, mokesčių inspekcijos, policijos ar Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudmės ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių kontrabandą, falsifikuotų tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą, tabako gaminių pardavimą, laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų, taip pat už tabako gaminių be specialių ženklų – banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos.“

Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad Įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudmės ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštaravo Konstitucijai.

11. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Taisyklių 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatoje „Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 <...> – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai neišduodama“ nustatytas teisinis reguliavimas įgyvendino Įstatymo 26 straipsnio 17 dalį (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) ir iš esmės buvo analogiškas teisiniui reguliavimui, nustatytam Įstatymo 26 straipsnio 17 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija).

12. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, Seimas 2008 m. birželio 26 d. priėmė Tabako kontrolės įstatymo 10, 11, 12, 19, 26 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kurio 5 straipsnio 3 dalimi Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) pripažinta netekusi galios, o šio įstatymo 2 straipsniu pakeistas ir nauja redakcija išdėstytas Tabako kontrolės įstatymo 11 straipsnis (2006 m. birželio 15 d. redakcija). Tabako kontrolės įstatymo 11 straipsnio (2008 m. birželio 26 d. redakcija) 6 dalies 5, 6 punktuose, 8 dalies 3, 4 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas yra iš esmės analogiškas teisiniui reguliavimui, nustatytam Įstatymo 26 straipsnio 17 dalyje (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija).

13. Remiantis argumentais, analogiškais tiems, kuriais remiantis šiame Konstitucinio

Teismo nutarime pripažinta, kad Tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijai, konstatuotina, kad ir Taisyklių 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostata „Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 <...> – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai neišduodama“ tiek, kiek joje numatyta, kad panaikinus licencijos galiojimą nauja licencija pakartotinai neišduodama, neprieštaruoja Konstitucijai.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 5 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija; Žin., 2003, Nr. 117-5317) neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 26 straipsnio 17 dalies (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija; Žin., 2003, Nr. 117-5317) nuostata „Įmonių turimų licencijų galiojimas panaikinamas, jeigu pačioms įmonėms, įmonių administracijos vadovams ar kitiems įmonių darbuotojams (veikusiems įmonės vardu ar dėl jos interesų) yra įsiteisėjęs <...> Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos atitinkamas nutarimas dėl baudos ar nuobaudos skyrimo už tabako ar tabako gaminių <...> laikymą ar gabenimą be tabako gaminių įsigijimą patvirtinančių juridinę galią turinčių dokumentų <...>. Šioms įmonėms, taip pat įmonėms, kurių turimos licencijos galiojimas panaikinamas pagal šio straipsnio 5 dalį, naujos licencijos neišduodamos“ neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 33 straipsnio 1 dalis (2003 m. lapkričio 20 d. redakcija; Žin., 2003, Nr. 117-5317) ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad licencijos galiojimo panaikinimas asmenims neturi būti taikomas, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcingas (neadekvatus) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisingas, prieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams.

4. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 383 „Dėl Mažmeninės prekybos tabako gaminiams licencijavimo taisyklių ir Tabako gaminių pardavimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Mažmeninės prekybos tabako gaminiams licencijavimo taisyklių 39 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija; Žin., 2006, Nr. 139-5320) nuostata

„Licencijos galiojimas panaikinamas, jeigu <...> 39.6. įmonė pažeidžia viename iš šių punktų – 30.2.1, 30.2.2, 30.2.3 ar 30.2.4 – nustatytas licencijuojamos veiklos sąlygas“ (2004 m. balandžio 7 d. redakcija; Žin., 2004, Nr. 53-1799) ir 40 punkto (2006 m. gruodžio 18 d. redakcija; Žin., 2006, Nr. 139-5320) nuostata „Įmonei, kuriai panaikintas licencijos galiojimas dėl viename iš šių punktų – 39.6, 39.7 <...> – nurodytų priežasčių, nauja licencija pakartotinai neišduodama“ tiek, kiek joje numatyta, kad panaikinus licencijos galiojimą nauja licencija pakartotinai neišduodama, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Pranas Kuconis

Kęstutis Lapinskas

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Romualdas Kęstutis Urbaitis